אי מה היא מטמאה באבן מסמא אף מרודה נמי מטמאה באבן מסמא אמר רב אשי אמר קרא °והנשא אותם מיעוטא הוא: ובשר המת: מנלן אמר ר"ל אמר קרא °לכל טומאתו לכל טומאות הפורשות ממנו רבי יוחנן אמר °או בעצם אדם או בקבר אדם דומיא דעצם מה עצם יבש אף כאן יבש מאי בינייהו איכא בינייהו דאפריך אפרוכי מיתיבי *בשר המת שהופרך טהור התם דאקמח והוי עפרא מיתיבי *כל שבמת טמא חוץ מן השינים והשער והצפורן ובשעת חבורן הכל טמא אמר רב אדא בר אהבה דומיא דעצם מה עצם שנברא עמו אף כל שנברא עמו והאיכא שער וצפורן שנבראו עמו וטהורין אלא אמר רב אדא בר אהבה דומיא דעצם מה עצם שנברא עמו ואין גזעו מחליף אף כל שנברא עמו ואין גזעו מחליף יצאו השינים שלא נבראו עמו יצאו שער וצפורן שאף על פי שנבראו עמו גזעו מחליף והרי עור דגזעו מחליף *ותנן *הגלודה רבי מאיר מכשיר וחכמים פוסלין ואפילו רבנן לא קפסלי אלא דאדהכי והכי שליט בה אוירא ומתה ולעולם גזעו מחליף *ותנינן אלו שעורותיהם כבשרן עור האדם הא איתמר עלה אמר עולא דבר תורה עור אדם טהור ומאי טעמא אמרו טמא גזרה שמא יעשה אדם עורות אביו ואמו שטיחין להמור ואיכא דאמרי הרי עור דאין גזעו מחליף *ותנן וחכמים פוסלין ואפי' רבי מאיר לא קא מכשר אלא דקריר בשרא וחייא ולעולם אין גזעו מחליף ואמר עולא דבר תורה עור אדם טהור כי איתמר דעולא אאסיפא איתמר א) וכולן שעבדן או שהילך בהן כדי עבודה טהורין חוץ מעור אדם ואמר עולא °דבר תורה עור אדם כי עבדו טהור ומה טעם אמרו טמא גזרה שמא יעשה אדם עור אביו ואמו שטיחין והרי בשר דגזעו מחליף וטמא אמר מר בר רב אשי בשר נעשה מקומו צלקת: אבל הזוב: זוב מנלן דתניא *°וזובו טמא למד על הזוב שהוא טמא והלא דין הוא לאחרים גורם טומאה לעצמו לא כ"ש *שעיר המשתלח יוכיח שגורם טומאה לאחרים והוא עצמו טהור אף אתה אל תתמה על זה שאע"פ שגורם טומאה לאחרים הוא עצמו טהור ת"ל זובו טמא למד על הזוב שהוא טמא ואימא ה"מ במגע אבל במשא לא מידי דהוה אשרץ אמר רב ביבי בר אביי במגע לא איצטריך קרא דלא גרע משכבת זרע

כי

א) ססמים מי' חולין קכב·

תורה אור

ויקרא טו

שם

במדבר יט

[ויקרא טו]

[לעיל נד:]

רש"י

אי מה. משמע כלה סמור נטמא מאבן· מטמא מאבן גדולה המוטלת על הכלים ונדה נשאת עליה מטמאה בגדים שתחת האבן כדאמר בתורת כהנים· אף משא דמה סמור לטמא באבן מטמא ד"ס מטמא במשא ואיט מטמא באבן מטמא א) במסכת שבת בפרק רבי עקיבא (דף פב:) דאמרינן במשא כולי עלמא לא פליגי דמטמא כי פליגי באבן מטמא דאין משאו אלא כדבר הראוי לינשא אבל גדולה איט מטלטלת להיות הטומאה נישאת עליה וגבי זב הוא דרבייה קרא: והנושא אותם. במשכב הזב כתיב ומשכב הזב הנישא על אבן מטמא מטמא כלים שתחתיה כדמפרש בתורת כהנים· וכתיב אותם למעוטי דמה: לכל טומאות הפורשות. לא שנא לח ולא שנא יבש: דמפרך אפרוכי. שיבש יותר מדאי לר' יוחנן טהור דדומיא דעצם בעינן ועצם לא מיפרך: דאקמח. לשון טחינה כקמח: חוץ מן השינים. והא שיניים דומיא דעצם הן וטהורין וקשיא למרייהו: שיניים לא נבראו עמו שגדלין לאחר זמן: אין גזעו מחליף. אם ניטל איט חוזר: הגלודה. בהמה שנקלף עורה מפני טורח מלאכה או מכמת שחין: דתנן ר"מ מכשיר. ואינה טרפה דהדרא בריא אלמא גזעו מחליף: אדהכי והכי. עד שהוא חוזר וגדל: שליט בה אוירא ומתה. הלכך טרפה: שטיחין. מרדעת לחמור: וחכמים פוסלין. דלא הדרא בריא אלמא אין גזעו מחליף: קריר עלה בשרא. מתקשה בשרה ונעשה כעור: אסיפא. סיפא דהאי שעורותיהן כבשרן: וכולן. העורות שמנו חכמים להיות מטמאין כבשר בפ' העור והרוטב*: שעבדן או הילך בהן כדי עבודה. כמה שרגילין לשים עור לפני דורסן ושיעור עבודה מפרש *בברכות (דף טו) ובפסחים (דף מו.) כדי *מיל: טהורין. שבטלו מתורת בשר: כי עבדו. נמי טהור דהא נבילה: נעשה מקומו צלקת. כלומר רושם נראה בה מרין או גומא ואין כולו חוזר אבל שער וצפורן אין גמילתן ניכר: לאחרים. זוב: שעיר המשתלח. גורם טומאה למשלח דכתיב (ויקרא טז) והמשלח את השעיר וגו': שרץ מטמא במגע ולא במשא:

נבלה

תוספות

אבן מסמא· (ג) פי' אבן המונחת על גבי יתדות וזב יושב עליה וכלי תחת האבן וטמא מכל אשר יהיה תחתיו וקשה דבת"כ מפיק אבן מסמא מכל המשכב וקרא דוכל אשר יהיה תחתיו מוקי בפרק בנות כותים (לעיל נג·) לעליונו של זב ובת"כ מוקי לה במרכב ועוד דלאו מכל אשר יהיה תחתיו נפקא· אם כן אפילו כלים שאינן ראויים למשכב ומושב נמי ובתורת כהנים מוכח בהדיא דכלים שאינם ראויין למשכב ומושב אין להם אפילו טומאה קלה ועוד אמאי נקט אבן אפילו דף על גבי יתדות נמי ועוד מדקרי ליה מסמא משמע לשון סימה ומפרש רבינו תם ורבינו שמואל דאבן מסמא היינו אבן גדולה שהיא כבדה ובגדים תחתיה וכבדה כל כך עד שאין ניכר כובד הזב היושב עליה ועל הבגדים ואין בה אלא טומאה קלה כדפי' לעיל והשתא אתי שפיר דמייתי בפ' בתרא (לקמן סט:) והתילת אבן חדא ושומה על פוס גוכה שצריכה סימה ואתיי לפי שאינה קלה לטלטל לך קשה דבת"כ מרבה אבן מסמא מכל המשכב מטעם משכב ומושב ובכל הש"ס משמע דהוה מטעם משא (ג) ובשמעתין ממעט לה מוהנושא אותם וכן לקמן בפרק בתרא (דף סט:) תנן הזב והזבה מטמאין במשא עד שימוק הבשר ומפרש בגמרא מאי משא אבן מסמא ובשבת פרק רבי עקיבא (דף פב:) קאמר כי פליגי באבן מסמא ובמתניתין קתני *היסטו ובתוספתא דכלים* תניא אין טומאה לכלי חרס אלא מאוירו ובהיסטו על גבי אבן מסמא והיסט היינו משא כדאמרינן בהעור והרוטב (חולין קכד:) אטו טשא לאו מסיט הוא ועוד אי היסט מטעם משכב ומושב הא אמר בפרק ר"ע (שבת פד·) דמדרס כלי חרס טהור וי"ל דמה שקרא בכל הש"ס משא היינו כגון שיד הטהור או רגלו תחת האבן והזב או דם הנדה על האבן דכיון דהטהור נשא את הזב או את הדם אבל כלים תחת האבן והזב יושב עליה הוי מטעם משכב ומושב והא דתנן במסכת זבים (פ"ה מ"ג) כיצד לאבנו של זב תחת הנדבך והטהור מלמעלה כו' נראה דהיינו היסטו על גבי אבן מסמא דתוספתא וכגון שהנדבך דוחק לאבנו של זב ודוקא נקט הכי הא כלוט היה אויר בין לאבנו לנדבך דאין כאן טומאה כלל: **מיתיבי** בשר המת שהופרך טהור· וא"ת ולימא ר' יוסי היא דאמר במתני' בשר (ד) שיבש טהור וי"ל דלא אתיא כרבי יוסי מדקתני הופרך ולא קתני שיבש: **חוץ** מן השינים· פ"ה וקשה לתרוייהו וקשה א) דהל"ל תקשה ליה קרא דלאו כעלם אלא נראה דלר"ל נמי פריך ופסיקא דשיניים אינם בכלל עלם: **אלא** אמר רב אדא· איט חוזר בו ממה שאמר אלא מפרש והולך מעט מעט: **שמא** יעשה שטיחין· וא"ת והלא מת אסור בהנאה דגמרינן (ע"ז דף כט:) שם שם מעגלה ערופה וי"ל דטומאה חמירא לאו ספי כדאמר בפרק ב' דיומא (דף כ·) ללמדך שקשה עליהם טומאת כלי יותר משפיכות דמים ועוד נראה דעור איט בכלל בשר ליאסר בהנאה א) דהא עגלה ערופה נמי לא נפקא ב) אלא מדכתיב בה כפרה כקדשים ג) ועוד קדשים מותרין בהנאה לאחר זריקה שהוא זמן כפרה ויתא השתא דאיצטריך בשור הנסקל לא יאכל להנאת עורו דלא אתי מבשרו: **בשר** נעשה מקומו צלקת ואין גזעו מחליף· הקשה רשב"ם דאמר בסוף העור והרוטב (חולין קכו:) דבשר מן החי איט מטמא באהל מה מת איט עושה חליפין אף כל ס' ובשר עושה חליפין ותירץ דאין הכל אחד דגזעו מחליף משמע חוזר לגמרי וזה איט עושה כבשר אבל עושה חליפין משמע שגדל קלת ולא לגמרי והא אף בבשר וא"ת כיון דמעלם ילפינן נימא בהאי ליגמא מה עלם שאיט עושה חליפין ומטמא אפילו בשר וי"ל דשמא גם עלם מתחזק או גדל מעט אחר שחסר: **שעיר** המשתלח יוכיח· ואם תאמר ולימא דם הנדה יוכיח שגורם משכב ומושב לנדה ודמה אמעיט לעיל מיניה וי"ל דאין זה יוכיח כיון שיש לו לדם טומאת משא כמו נדה וה"ל ליתי זוב כמו דם הנדה אבל שעיר המשתלח אין לו שום טומאה כלל:

כי

א) [עי' תוס' חולין קכב· ד"ה שלחה ותוס' זבחים פב: ד"ה וכנרישה] ג) [גי' ושר]

עין משפט נר מצוה

אי [ב] מיי' פ"ט מהל' טומאת מת הלכה ו:

יא ג ד מיי' פ"ג מהל' טומאת מת הלכה י:

יב ה מיי' שם הל' יא:

יג ו מיי' פ"ב מהל' טומאת מת [illegible]

יד ז מיי' פ"ב מהל' טומאת מת הלכה [illegible]

טו ח ט מיי' פ"ב מהל' [illegible]

טז י מיי' פ"ג מהל' [illegible]

מוסף רש"י

ראה בעמ' הקודם למטה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אי מה וכו' [illegible] (ב) תוס' ד"ה אבן מסמא [illegible] (ג) בא"ד [illegible] (ד) ד"ה מיתיבי [illegible] יוסי בשר שיבש:

תוספי הרא"ש

[illegible]

ענין אחר שאף כוב אין לה אלא טומאה קלה ואי לא הוה אלא מיעוטא קמא לא הוה ממעטינן אלא משכב ומושב מפני שמטמא טומאה חמורה אבל אבן מוסמא שאינו מטמא אלא טומאה קלה לא: **אבן** מוסמא· פירש"י בכל מקום אבן מונחת על גבי יתדות והזב יושב עליו וכלים תחת האבן וטמאים מכל אשר יהיה תחתיו (הזב)· וקשה לפירושו הרא דבת"כ מרבה ליה מכל המשכב כרש"ל· ות"ק דקרא דוכל אשר יהיה תחתיו מוקמינן לה לעיל בפ' בנות כותים לעליונו של זב ובת"כ דריש ליה למרכב הזב ועוד אי מכל אשר יהיה תחתיו הזב נפקא א"כ כל הכלים נמי ותנן במסכת [illegible] עליו טהור חוץ מן הראוי למשכב ומושב [illegible] שאינם ראויין למשכב ומושב אבל יטמאו טומאה קלה ת"ל וכל המשכב אשר ישכב עליו [illegible] אבן מוסמא דמשמע שהיא כבדה [illegible] אבן הוא [illegible] אבן גדולה שמונחת על הבגדים והזב יושב עליה [illegible] וטמאים טומאה קלה· וקשה דבת"כ מרבה אבן מוסמא מכל המשכב כרש"ל ובכל מקום משמע [illegible] משא [illegible] ופירש בגמרא מאי משא אבן מוסמא ובפרק ר' עקיבא נמי אמרינן כי פליגי באבן מוסמא ובמשנה נמי קתני [illegible] לכלי חרס אלא מאוירו והיסטו ועל גבי אבן מוסמא והיסטו היינו משא כדמשמע בפ' העור והרוטב אטו משא לאו מסיט· הלכך נראה לפרש דאבן מוסמא דהכא [illegible]

כדדריש ליה לעיל בפ' בנות כותים והנישא כתיב חאירי הבא כנישא על גבי הדם שהדם תחת האבן והטהור יושב עליה וכה"ג פי' דוקא מטמא דם אבל טהור הנישא את דם הנדה טמא· והשתא ניחא דלא מטמא טהרא ולא רמה: **אותם** מיעוטא הוא· תימה דהכא דרשינן אותם למעוטי רמה· ובת"כ דרשינן ליה לרבות רמה (נשאר) ושאר דברים ורבי תניא התם והנושא אותם לרבות משכב ומושב ר' אליעזר אומר והנושא אותם מה ת"ל שיכול אין לי (אלא) מטמא במשא אלא אלו בלבד מנין שכבת זרעו ומימי רגליו ודם הנדה ת"ל והנושא אותם לרבות כל האמור בענין וי"ל דשניא דהכא כרבנן דהא ר"א מרבה מימי רגליו ודם הנדה מדכתיב אותם והכא דריש ליה מקרא אחרינא ואע"ג דרבנן דרשי התם אותם לרבות משכב ומושב [היינו למשכב ומושב] האמור בענין אבל לגבי הנדה דלא כתיב בההוא ענינא אתו למעוטי: **מיתיבי** בשר המת שהופרך טהור ולימא ר' יוסי היא דאמר בשר המת שיבש טהור· וי"ל דא"כ ת"ל למיתני שיבש ולא שהופרך: **שמא** יעשה אדם מעורות אביו ואמו שטיחין· ותימה והלא מת אסור בהנאה ונגמרינן שם שם מעגלה וי"ל דחמירא עלייהו טומאה טפי משמירה כדאמרינן בפ"ב דיומא ללמדך שקשה להם טומאת כלים יותר משפיכות דמים: **נעשה** מקומו צלקת· הקשה ר"ש [ב"ם] בפרק העור והרוטב אמרינן דבשר מן החי אינו מטמא באהל דבעינן דומיא דמיתה שאינה עושה חליפין כלל· ומירו כיון שהרושם ניכר קרי ליה בשמעתין אין גזעו מחליף לפי שאינו חוזר להיות כתחילתו בלא רושם· ותימה והלא אינו דומה לעצם שאינו חוזר לעולם כשנחתך ממנו· וי"ל שגם העצם מתגדל ומתחזק ומתקשה מקום הנקב: **שעיר** המשתלח יוכיח· ותימה ליכא דם נדה יוכיח שגורם טומאת משכב ומושב לאשה והדם טהור מזה· וי"ל ניחא ליה למימר שעיר המשתלח יוכיח לפי שהוא טהור לגמרי· תימ"ל דהם נמי [illegible] חסם למיהם דאין גזעו מחליף כלל ומיהו כו'.

א) ז"ל חומיל דמיהם שלים שיהא חליפין ונבר שיהא חליפין ומי' דהתם לי"ל דלים חמס [illegible]

הגהות מהר"ב רנשבורג א) תוס' ד"ה חוץ וכו' דהל"ל תקשה ליה קרא· נ"ב עיין סוכ' דף ג. ע"ב דסוק שם למהדרא ויעו"ש תוס' ד"ה או נעלם וכו' ודו"ק: ב) ר"ת שם סי' אלא מדכתיב בה כפרה כקדשים ושל· כנ"ל ועי' פ"ו דף כט ע"ב תוס' ד"ה כפרה וכו' ול"ע ודו"ק: